

Dán János rendhagyó kérdése

Meddig lesz a Hadtörténeti Intézet első emeletén lévő üvegablakban Szamuely hóherlegénye az 1956-os pesti srác helyett? Ezt a kérdést intézte a parlamentben Dán János a honvédelmi miniszterhez a közelmúltban. A makói országgyűlési képviselő figyelmét a nemrég megrendezett makói honvédelmi miniszterhívta föl a vöröskatonát ábrázoló alkotásra az egyik résztvevő, Török Pál Miklós tartalékos tüzér őrnagy.

A hadtörténeti intézet első emeletén lévő színes üvegablak egy 1703-as kuruc katonát, egy 1848-as honvédet és az 1919-es Szamuely-féle különítmény egy tagját ábrázolja, békés egyetértésben. Török Pál Miklós szerint igazságosabb volna, ha a keretlegény helyett az ablakban az 1956-os forradalom hőst, a pesti srácot örökíték meg. A keretlegényt ábrázoló üvegablakot is meg kell őrizni, de másol, a múzeumban. Ezt nem csupán

Török Pál Miklós kéri, hanem a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége, a Történelmi Igazságtétel Bizottság, az '56-os Nemzetőrök, az '56-os Vitézi Rend Csongrád Megyei Szervezete, a Magyarok '56-os Világszövetsége, a Honvéd Hagyományörző Szövetség, a Hadifoglyok Szövetsége, a Cserkész Szövetség, a Piarista Szövetség, a Veterán Repülőőrök Szövetsége is.

A felvetésre Szabó János honvédelmi miniszter november 12-én válaszolt. Mint írja, „az intézmény második emeletén található ólomkeretes festett üvegablak a szocialista realizmus stílusában készült, valóban erőteljesen ideologizált alapon. Középpontjába helyezi az 1919-es hadsereg vörös katonáját, ezzel felborítva a kronologikus rendet, és jelentőségét is túlhangsúlyozza. A művészi alkotás különleges és nagy felkészültséget igénylő technikával, 1952-ben készült. Az alkotó művész, Gy-

mes Lajos 1994-ben elhunyt, így semmilyen mód nincs az alkotás átalakítására, megbonthatására. Az intézmény javaslatával egyetértésben úgy ítélem meg, hogy az üvegkompozíció mára már teljes mértékben elvesztette állandó kiállítási aktualitását, ezért azonnali hatállyal az alábbiakra intézkedem: a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumban lebontásra kerül az alkotás, és azt átszállítják a keceli haditechnikai parkba, ahol a már ott lévő szocialista realista tárgyak között lesz kiállítva. A lebontott alkotás helyén az épület eredeti stílusához igazodó nyílászáró lesz elhelyezve. Képviselő úr felvetése, a pesti srác képzőművészeti megörökítése igen időszerű és előremutató. A megvalósítás érdekében a honvédelmi tárca a közeljövőben megvizsgálja, illetve kialakítja a műalkotás létrehozásának személyi és anyagi feltételeit.”

B. A.

A csongrádi fizikatanár rangos elismerésben részesült

Szucsán András életműdíja

A Thália Színházban adták át a Rátz Tanár Úr Életműdíjat. A rangos elismerésben hat pedagógus részesült, közöttük a csongrádi gimnázium nyugalmazott, de még mindig aktív fizikatanára, a legendás hírv Szucsán András.

A közelmúltban az Ericsson-díjra terjesztették fel Szucsán Andrást, a csongrádi Batsányi János Gimnázium és Szakközépiskola legendás hírv fizikatanárát. A pedagógust – aki szinte gyermekeiként kezeli tanítványait, s máig szoros, esetenként baráti szálak fűzik egykori diákjaihoz – többek között a világ nyolc részéből, rangos kutatóintézetekből ajánlották az elismerésre. S bár a legtöbben őt terjesztették fel a díjra, mégsem kaphatta meg, hiszen azt csak aktív tanárnak lehetett odaítélni. A díj kiadásának időpontjában azonban az Ericsson Magyarország Kft., a Graphisoft R & D Rt., valamint a Richter Gedeon Rt. megalapította a Rátz Tanár Úr Életműdíjat. Az Ericsson-díjra vonatkozó ajánlásokat átadták az életműdíj odaítéléséről döntést hozó bizottságnak. Ezt kö-

vetően Cseri Gábor tanár, a csongrádi polgármesteri hivatal humánpolitikai irodavezető-helyettesének közreműködésével a Batsányi gimnázium, valamint a helyi önkormányzat ajánlatát is megkapták a döntéshozók. Így Szucsán András hétfő este, a Thália Színházban megrendezett gálaesten öt kollégájával együtt átvethette a rangos pedagógus elismerést. A nettó egymillió forinttal járó életműdíjban idén két-két fizika, kémia és matematika szakos pedagógus részesült, közülük hárman vidékiek.

Az életműdíj odaítéléséről szóló hírt a tanár úr – elmondása szerint – csak akkor hitte el, amikor azt már a gimnázium igazgatója, Fábrián György is megerősítette. Mint mondta: sok volt tanítványával tartja a kapcsolatot, a milleniumi év kapcsán például a legjelentősebb sikereket elért „gyermekei” közül többen előadásokat tartottak a Batsányiban. A rendszeres levelezőpartnerek között szerepel Faragó Béla Franciaországban dolgozó atomfizikus, Mester János hamburgi egyetemi tanár, valamint Kása Zoltán, aki a csongrádi gimnáziumban megalapozott tudását most az

Amerikai Egyesült Államokban kamatoztatja.

A tanár urat gratulációk garmadájjával halmozták el az egykori diákjai. Mester János például a Hamburgból küldött e-mailjében azt írta: „Ha Te nem lettél volna, én nem volnék itt.”

Szucsán András életműdíjat a gimnázium igazgatója, Fábrián György az iskola szembotrából is jelentős elismerésnek tartja. Szerinte ezáltal az ország nyilvánossága előtt elismerték, hogy egy vidéki, viszonylag kis középiskolában is folyhat olyan pedagógiai munka, amely révén hazánk és a világ kitűnő tudományos szakemberekké gazdagodhat. Szucsán András munkájára a Batsányiban mindaddig igényt tartanak, amíg ő maga nem érzi majd úgy, hogy a tanári feladatok ellátása már nehézséget jelent a számára. Az intézmény vezetője biztos abban, hogy a kitüntetett pedagógus tanítványai nemcsak a fizikaoktatás, hanem az életre nevelés terén is fontos ismeretekkel gyarapodhatnak. Hiszen Szucsán András nemcsak tanítja a diákokat, hanem pedagógusként és emberként egyaránt szereti is őket.

M. Sz. J.

Tovább álmodják szülővárosukat Új hazára lelték

A családjuk után jöttek. A napokban állampolgári esküt tévő Bíró házaspár Nagyváradról költözött Vásárhelyre. (Fotó: Tésik Attila)

Jó néhány oka lehet annak, hogy valaki elhagyja szülővárosát, szülőhelyét. Esetleg máshová hazasodnak, máshol kap munkát. Az viszont, hogy valaki egy másik országba költözik, és annak állampolgára is akar lenni, már nem olyan mindennapos eset. Általában valamilyen kényszerítő erő az oka.

A szocializmus idején alig volt jellemző, hogy az egyik kelet-európai országból a másikba települjenek át az emberek. Erre – leszámítva a II. világháború idején hozzánk menekült lengyeleket, erdélyi magyarokat, a háború utáni lakosságcsereket – ritkán volt példa.

Az utóbbi évtized romániai történései, de főleg a jugoszláv polgárháború azonban több migrációs hullámot indított el Magyarországra. Az onnét hazánkba menekülők és itt állampolgárságot folytatók túlnyomó többsége magyar származású és magyar anyanyelvű, még ha természetesen tud is a másik ország hi-

Honosítások a megyében			
CSONGRÁD	1999–2001 évente 5–6 család		
MAKÓ	1999: 13 fő	2000: 14 fő	2001: 11 fő
MINDSZENT	1999: 3 fő	2000: 1 fő	2001: 8 fő
SZEGED:	havonta 50–60 fő		
SZENTES:	1999: 9 fő	2000: 11 fő	2001: 10 fő
VÁSÁRHELY	1999: 37 fő	2000: 33 fő	2001: 63 fő

vatalos nyelvén. Vásárhelyre az első menekülők a '80-as évek legvégén még a Cseauscu-korszak Romániájából érkeztek vagy útlevelel, vagy gyakrabban a zöldhatáron át, amikor a magyar kormány már nem tartotta be a szocialista országok közötti, egymás polgárainak visszaadásáról szóló egyezményt. Nem is tehetette, főleg azután, hogy az emlékeztető Pán-Európai Piktiken átengedte a magyar-osztrák határon a hazánkba menekült NDK-állampolgárokat, akik nem kívántak visszatérni hazájukba.

Az újabb menekülthullám

a jugoszláv polgárháború idején érkezett, s többé-kevésbé azóta is tart. A magyar területre lépők nagy részét a jobb megélhetés reménye, a halálfélelem, a katonai sorozás rémképe kényszerítette arra, hogy elhagyja a szülőhazát.

A vásárhelyiek jól emlékezhetnek arra, hogy például Beszédes István költő és lapszerkesztő is akkor menekült át Hódmezővásárhelyre, amikor a jugoszláv néphadsereg katonái az utcájukban házról házra járva fogdosták össze a fiatalokat, hogy majd bevessék őket a horvát, a bosnyák fronton vagy éppen Koszovóban.

Igaz, Beszédes Pista a háború végén hazatért, ám azok közül, akik akkoriban átjöttek, rengetegen itt is maradtak.

Közülük nagyon sokan vállalkozásba kezdtek vagy elhelyezkedtek, és úgy döntöttek, folyamodnak a magyar állampolgárságot, tartva magukat a mondáshoz „Ahol a kenyér, ott a haza!” Ami ugyan nem ment valami könnyen, hiszen volt olyan, aki nyolc esztendő után tehet csak le az ünnepélyes esküt, és vált ezzel két állam polgárává.

E hét elején a vásárhelyi városházán négyen tettek esküt *Rapcsák András* polgármester, országgyűlési képviselő előtt. Ők valamennyien a szerencsések közé tartoznak, hiszen 1999-ben nyújtották be kérelmüket, azaz nem kellett hat-nyolc évet várniuk a jeles napra.

Tarjánék, a vajdasági Kishegyesről indulva, 1994-ben találtak otthonra Vásárhelyen. *Tarján Lajos* az ünnepségen azt mondta: megtalálta itt a számítását. Jelenleg az egyik vásárhelyi étterem és két fitnessstúdió tulajdonosa, míg *Tarján Etelka* a Burton Apta Kft. pénzügyi vezetője. Ez utóbbi szerint állása elnyerésében nagy előnyt jelentett, hogy jól beszél németül.

Bíró János és *Bíró Erzsébet* egészen máshonnan, Nagyváradról, Ady Pece-parti Párizsából költözött Vásárhelyre.

– Várad jóval nagyobb település, mint Vásárhely, de mégis húzott a szívünk a családjunk és az unokáink után. Rádásul itt él a sógornóm is – árulta el átköltözésük okát *Bíró János*. – Magyar megszerettük Vásárhelyt, és jól érezzük magunkat saját családi házukban. Ha a gyerekeink nem jönnek Magyarországra, sosem jutott volna eszünkbe, hogy áttelepedjünk. Így azonban jöttünk az unokáink után, akik, lévén mindketto fiú, továbbviszik a Bíró nevet.

Hogy aztán az áttelepülőek meddig álmodnak még szülővárosukkal, ahová annyi emlék köti őket? A választ – azt hiszem – senki sem tudja.

Korom András

Országos nyolcadik a szegedi Ságvári gimnázium

Rangsorolták a középiskolákat

A szegedi Ságvári Endre Gyakorló Gimnázium a nyolcadik helyen áll a középiskolák rangsorában, amelyet a diákok felvételi írásbeli dolgozatainak átlagai alapján állapítottak meg az 1996 és 2000 közötti időszak adatait figyelembe véve. A listát a Köznevelés című folyóirat legfrissebb száma közli.

A hazai középiskolák rangsorában az első tíz hely közül hatot fővárosi iskola foglal el. Közülük első a Fázekas Mihály Gimnázium, második az Apáczai Csere János Gimnázium, a harmadik pedig a Szent István Gimnázium. Negyedik helyen áll a pannonhalmi Benecés Gimnázium, majd ismét két budapesti – a Radnóti és a Berzsenyi – gimnázium következik. Hetedik helyre rangsorolták a székesfehérvári Teleki Blanka Gimnáziumot, s ezt követi a szegedi Ságvári. Csongrád megye székhelyéről még három gimnázium – a Radnóti Miklós (19. hely), a Deák Ferenc (72.) és a Dugonics András (103.) nevét viselő

intézmény – került fel a 108 iskolát felsoroló listára, amelyen a megye többi városából egyedül a makói József Attila Gimnázium szerepel, a 78. helyen.

A szakfolyóirat nem közli a 108. hely alá rangsorolt oktatási intézményeket, bár a statisztika elkészítésébe a 949 hazai középiskola közül 662-t vontak be. Azokat választották ki, amelyek tanulóit a vizsgált öt év alatt legalább huszonhat dolgozatot írtak. Ezeket tizenhárom tantárgyból, országosan egységes feladatok megoldásával, ugyanabban az időpontban készítik el, és egységes javítási útmutató szerint értékelik. A dolgozatok átlaga jelentősen csökkent az 1992

óta eltelt kilenc évben. Ennek az oka egyrészt a feladatok nehézségi fokában kereshető, másrészt pedig abban, hogy egyre többen jelentkeztek a felsőoktatásba, s így a gyengébb tanulók eredménye is beszámított a statisztikába.

Az írásbeli felvételi átlag egyébként az iskolák értékelésének legáltalánosabb mutatója. De más szempontok, így például az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyeken elért eredmények, illetve az egyetemre, főiskolákra felvett diákok száma alapján is összehasonlítható az intézményeket. Olyan listát is készítenek a szakemberek, amely több mutató összesítését követően közli az iskolák rangsorát. A Köznevelés a következő hetekben különböző szempontok figyelembevételével jelentet meg újabb eredményt a középiskolák teljesítményéről.

Hegedűs Szabolcs

Filmszemle, amatőrökkel

Munkatársunktól

Szegeden, a Juhász Gyula Művelődési Központban, november 23-án, pénteken rendezik meg a III. Megyei Filmszemlét. Az amatőrfilmes szereplésre családi-, úti-, humoros- és dokumentumfilm kategóriában lehetett nevezni VHS technikával készült filmekkel. A 14 órakor kezdődő rendezvény vendége, és egyben a zsűri elnöke *Buglyá Sándor* rendező-operatőr, a Magyar Amatőrfilmes Szövetség elnöke. A szervezők minden érdeklődőt szívesen várnak a művelődési központ I-es klubjában.

Stressz és drog

Munkatársunktól

Mindennapi stresszeink és a drogok címmel tart előadást *Veér András* pszichiáter, az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet főigazgatója november 22-én, csütörtökön Szegeden a Földváry utca 3. szám alatt az Eötvös József Szabaduló Társaság rendezésében. Szó esik közletről, lelki bajainkról és azok feloldásáról. A beszélgetőtárs Nyemcsok Éva.

Szucsán András a díjátadás utáni nap délelőttjét is a második otthonának számító „fizika 1-es” teremben, s a mellette lévő szertárban töltötte. (Fotó: Csongrádi VTV)